

Zoektocht naar het religieus erfgoed van de Nederlandse Kerk in Londen

STANDPLAATS

Bertjan van de Lagemaat

Momenteel lopen er twee stagiairs rond in de Nederlandse Kerk in Londen. Niet om het vak van dominee te leren, maar om onderzoek te verrichten naar een aantal historische objecten uit onze collectie. Beiden doen een master 'Religious Heritage' aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Het is ontzettend leuk om twee masterstudenten in onze kerkbibliotheek aan het werk te zien, vol enthousiasme over de oude boeken en gebruiksvoorwerpen die wij daar hebben staan. Ook ikzelf leer er veel van. Dankzij de komst van deze stagiairs ben ik nu zelf ook regelmatig in de bibliotheek te vinden, om te zien waar zij mee bezig zijn. En door hun zoektocht kom ik weer nieuwe verhalen op het spoor over de geschiedenis van deze bijzondere kerk, de moederkerk van Protestants Nederland.

Zo is de ene student druk bezig met het avondmaalszilver van de kerk. De zilveren bекers, schalen en schenkkannen die we gebruiken wanneer wij avondmaal vieren, stammen grotendeels uit de zeventiende eeuw. Vergelijkbaar zilver is hier in Engeland bijna alleen nog te vinden in musea en wordt daar tentoongesteld als hugenotenzilver.

Aan de hand van de zilvermerken zijn we de makers op het spoor gekomen en kan het zilver nog beter worden gedateerd. En aan de hand van inscripties wordt ook meer duidelijk over de gulle gevers van deze kunstschaten.

Het allermooiste vind ik dat die

Er wordt onderzoek gedaan naar boeken die al eeuwen in het bezit van de kerk zijn. Foto: Bertjan van de Lagemaat

brokjes informatie bijzondere verhalen blootleggen over de gemeenschap van protestantse vluchtelingen uit de zeventiende eeuw die op deze plek samenkwamen als jonge kerk van migranten in het Londen van die tijd. Wat dreef hen? Wat maakte dat zij veel geld voor deze kerk over hadden, om zulke kostbaarheden aan de kerk te schenken? Wat betekende dat in die tijd voor hun positie vooral ook buiten de kerk in het contact met de Britse samenleving?

Wonderboek

Het onderzoek van de andere stagiair gaat nog verder terug. Zij kijkt naar een aantal boeken die al in de zestiende eeuw werden gedrukt en aan het einde van die eeuw of aan het begin van de zeventiende eeuw in het bezit van de kerk terecht kwamen.

Een van die boeken, met als titel 't *Wonderboek*, wordt toegeschreven aan de schrijver David Joris en is daarmee heel discutabel. Joris stond bekend als een doopsgezinde ketter. Hoort dat boek daarom wel thuis in de collectie van de moederkerk van het Nederlandse protestantisme? Vonden de dominees uit die tijd dat wel goed? En hoe is het er überhaupt terecht gekomen?

Het schijnt dat de befaamde familie Ortelius uit Antwerpen er een hand in heeft gehad. Deze familie van cartografen vond de moderne atlas uit, maar werd er ook van verdacht nauwe banden te hebben met het 'huis der liefde', een soort van protestantse sekte uit die tijd. Daarnaast waren ze dus ook in contact met belangrijke figuren uit de Nederlandse Kerk in Londen.

Jubileumjaar

Best spannende verhalen die door de stagiairs worden uitgewerkt tot populairwetenschappelijke artikelen en blogs die we in ons jubileumjaar 2025 willen gebruiken. Verhalen die laten zien dat er in ruim vierhonderd jaar veel is veranderd.

Maar wat mij vooral ook fascineert, is dat in wezen ook nog steeds veel hetzelfde is. Net als mijn voorgangers uit die vroege geschiedenis van de kerk, ben ook ik voortdurend op zoek naar hoe we hier in Londen kerk kunnen zijn voor Nederlanders in het Verenigd Koninkrijk, maar daarmee ook voortdurend in gesprek zijn met andere gelovigen en kerken. En daarnaast zijn we nog altijd bezig om als kerk onze waardevolle collectie van schatten te behouden en uit te breiden. Dat gebeurt nog altijd dankzij gulle gevers.

In de paar jaar dat ik hier nu ben, werd met behulp van The Carpenters Company (het gilde van de timmerlieden) een nieuw doopvont in gebruik genomen en gaan we binnenkort beginnen met de fondsenwerving voor een nieuw glas-inloodraam. Mooie projecten die de blijvende waarde laten zien van een kerk die voortdurend in beweging is en wie weet zal dat over honderd jaar nog eens reden zijn voor studenten 'Religious Heritage' voor een mooie stage in de Nederlandse Kerk in Londen.

In de rubriek Standplaats vertellen Nederlanders die vanuit hun geloof in het buitenland actief zijn over hun ervaringen. Bertjan van de Lagemaat is predikant in de Nederlandse Kerk in Londen. Reacties: ds.vdlagemaat@gmail.com